

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 516/2015-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 20. októbra 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného advokátom JUDr. Igorom Gažíkom, advokátska kancelária, Bojnická cesta 7, Prievidza, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny podľa čl. 41 ods. 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Okresného súdu Komárno sp. zn. 9 Em/2/2013 z 28. apríla 2014 a uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 26 CoE/314/2014 z 22. októbra 2014 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. januára 2015 faxom a 22. januára 2015 poštou doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru postupom a uznesením Okresného súdu Komárno (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 9 Em/2/2013 z 28. apríla 2014 a uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 26 CoE/314/2014 z 22. októbra 2014.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že v konaní o nariadenie návratu maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu vedenom Okresným súdom Bratislava I pod sp. zn. 1 P/266/2010 tento uznesením č. k. 1 P/266/2010-570 zo 7. decembra 2012 vydal predbežné opatrenie, podľa ktorého je sťažovateľ (otec) oprávnený stretávať sa s maloletými deťmi ([REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ]) v určenom čase tak, že si ich preberie a odovzdá v mieste trvalého bydliska matky na adrese [REDAKOVANÉ], pričom matka je povinná maloleté deti riadne pripravené odovzdať na styk otcovi a otec je povinný v uvedenom čase na uvedenom mieste

odovzdať ich matke. Uvedeným rozhodnutím bola zároveň matke uložená povinnosť umožniť otcovi styk s maloletými deťmi prostredníctvom komunikačných prostriedkov SKYPE, telefónu a mailu a tiež povinnosť oznámiť otcovi komunikačnú adresu maloletých detí. Uvedené rozhodnutie v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP/36/2013-609 z 29. januára 2013 nadobudlo právoplatnosť 6. marca 2013. Keďže matka svoje povinnosti neplnila, sťažovateľ podal 29. apríla 2013 okresnému súdu návrh na výkon právoplatného rozhodnutia. Napriek tomu, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em/2/2013 viackrát vyzýval matku na dobrovoľné plnenie povinností, jeho kroky ostali neúspešné. Po tom, ako okresný súd v rámci skúmania procesných podmienok konania zistil, že matka sa spolu s maloletými deťmi presťahovala do Maďarskej republiky, konanie uznesením č. k. 9 Em/2/2013-93 z 28. apríla 2014 zastavil. Na základe odvolania sťažovateľa krajský súd uznesením č. k. 26 CoE/314/2014-115 z 22. októbra 2014 rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil.

Porušenie „čl. 48 ods. 2 právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ sťažovateľ odôvodňuje tým, že „okresný súd riadne nekonal a nezabezpečil... výkon rozhodnutia neodkladne, ale prakticky prvého polroka ani nekonal. Následne konal liknavo a nezameral sa na dosiahnutie cieľa styku. Prakticky za neuveriteľne dlhú dobu... vykonal len pár procesných úkonov a konanie po roku zastavil.“

Pokiaľ ide o porušenie „čl. 46 ods. 1 právo na spravodlivý proces čl. 19 ods. 2 právo na ochranu súkromného a rodinného života čl. 41 právo na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny“, sťažovateľ uvádza, že „obidva sudy sa zamerali len na skončenie veci, nie na to, aby zabezpečili moje zákonné práva. Ako je zrejmé zo spisu súd na neoboznamoval riadne so všetkými podstatnými listinami. Rozhodnutia sú formálne bez uvedenia skutočných dôvodov. Ako je zrejmé so spisu súdne konanie začalo ešte v čase, keď deti bývali na Slovensku u svojich starých rodičov. Z uvedeného sa odvíja i právomoc a príslušnosť súdu. Tá sa nemení presťahovaním, ak je tu v čase začatia konania... Krajský súd správne poukázal na Európsky dohovor, podľa ktorého sa nemení právomoc, ak deti boli presťahované protiprávne... akurát, že ho zabudol aplikovať... Mám za to, že takýmto

postupom završeným takýmito rozhodnutiami boli popreté moje práva nielen podľa Haagskeho dohovoru, Európskeho dohovoru, ale i Ústavy Slovenskej republiky. Nakoľko súdy nezabezpečili moje práva, môj rodinný a súkromný život počas posledných viac ako štyroch rokov je rozvrátený.“

Okrem toho sťažovateľ uviedol, že jeho *„veci sa začali prerokovávať na Európskom súde pre ľudské práva a zjavila sa šanca na zmenu“*.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ v petite žiada, aby ústavný súd rozhodol týmto nálezom:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivý proces podľa článku 46 odsek 1, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa článku 48 ods. 2, právo na ochranu súkromného a rodinného života podľa článku 19 odsek 2, právo na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny podľa článku 41 odsek 1 a 4 Ústavy Slovenskej republiky, právo na spravodlivý proces podľa článku 6 odsek 1 a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa článku 8 odsek 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd konaním Okresného súdu Komárno vo veci vedenej pod sp. zn. 9 Em/2/2013 a rozhodnutím zo dňa 28. 04. 2014 a rozhodnutím Krajského súdu v Nitre pod sp. zn. 26 CoE/314/2014 zo dňa 22. 10. 2014, bolo porušené.

2. Zrušuje sa uznesenie Krajského súdu v Nitre pod sp. zn. 26 CoE/314/2014 zo dňa 22. 10. 2014 a vec sa mu vracia na nové konanie a rozhodnutie.

3. Krajský súd v Nitre a Okresný súd Komárno sú povinné uhradiť sťažovateľovi spoločne a nerozdielne nemajetkovú ujmu vo výške 100.000 €.

4. Krajský súd v Nitre a Okresný súd Komárno sú povinní uhradiť sťažovateľovi spoločne a nerozdielne trovy konania a právneho zastúpenia na účet advokáta JUDr. Igora Gažika vo výške podľa rozhodnutia súdu v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

K námietke porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Em/2/2013

Z rozhodovacej činnosti ústavného súdu vyplýva, že už uzneseniami č. k. II. ÚS 569/2013-20 z 30. októbra 2013 a č. k. III. ÚS 537/2013-16 z 5. novembra 2013 sťažovateľa, ktorý bol zastúpený tým istým advokátom, upozornil na to, že základnému

právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa poskytuje ochrana len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označeného základného práva došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo. Keďže napadnuté konanie v spojení s odvolacím konaním bolo právoplatne ukončené ešte pred podaním sťažnosti ústavnému súdu, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 poslednej vety zákona o ústavnom súde bez ďalšieho odôvodnenia.

K námietke porušenia základného práva sťažovateľa na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru uznesením okresného súdu sp. zn. 9 Em/2/2013 z 28. apríla 2014

Rozhodovacia prax Európskeho súdu pre ľudské práva vylučuje aplikovateľnosť čl. 6 ods. 1 dohovoru na rozhodovanie v otázke predbežných opatrení, pretože nie sú rozhodnutiami o občianskych právach alebo záväzkoch (rozhodnutie Apis verus Slovenská republika z 10. 1. 2000, č. 39754/98). Z uvedeného dôvodu ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie tohto práva napadnutým rozhodnutím okresného súdu, odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou napádal porušenie ostatných práv napadnutým rozhodnutím okresného súdu, ústavný súd odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Vychádzal pritom z princípu subsidiarity podľa z čl. 127 ods. 1 ústavy, ktorý limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať len v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné sudy (podobne

IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09 a iné). Takýmto súdom bol vo vzťahu k okresnému súdu krajský súd, ktorý tak na základe opravného prostriedku sťažovateľa aj urobil.

K námietke porušenia základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, základného práva na ochranu manželstva, rodičovstva a rodiny podľa čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru uznesením krajského súdu sp. zn. 26 CoE/314/2014 z 22. októbra 2014

Pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd zistil, že napriek tomu, že sťažovateľ je v konaní pred ústavným súdom zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, ktorý predmetnú sťažnosť aj koncipoval, jej odôvodnenie nie je v súlade s petitom, ktorým je ústavný súd v zmysle § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde viazaný.

Z konštantnej judikatúry ústavného súdu pritom vyplýva, že nedostatky zákonom predpísaných náležitostí vyplývajúce z podaní sťažovateľov nie je povinný odstraňovať z úradnej povinnosti. Na taký postup slúži inštitút povinného právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom a publikovaná judikatúra, z ktorej jednoznačne vyplýva, ako ústavný súd posudzuje nedostatok zákonom predpísaných náležitostí podaní účastníkov konania (IV. ÚS 409/04, IV. ÚS 168/05, III. ÚS 789/09, III. ÚS 280/2013). Povinnosti advokáta vylučujú, aby ústavný súd nahradzoval úkony právnej služby, ktoré je povinný vykonať advokát tak, aby také úkony boli objektívne spôsobilé vyvolať nielen začatie konania, ale aj

prijatie sťažnosti na ďalšie konanie, ak sú na to splnené zákonom ustanovené predpoklady (II. ÚS 117/05).

Sťažovateľ námietku porušenia označených práv napadnutým rozhodnutím krajského súdu odôvodňuje v podstate len tým, že ho považuje za „formálne bez uvedenia skutočných dôvodov“, na základe ktorých odvolací súd potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa o zastavení konania.

S takýmto názorom sťažovateľa však ústavný súd nesúhlasí. Z relevantnej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu totiž vyplýva:

„Z obsahu ďalšieho súdneho spisu Okresného súdu Komárno sp. zn. 10 Em/1/2014 konkrétne zo správy doručenej súdu dňa 1. 8. 2014 vyplýva, že Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže oznámilo súdu, že podľa správy maďarského registra obyvateľov majú všetky tri maloleté deti Frisancho od 9. 1. 2014 registrovaný pobyt na adrese [REDAKOVANÉ]. Zo správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Komárno ďalej vyplýva, že matka maloletých detí a maloleté deti sú odhlásení z trvalého pobytu v obci [REDAKOVANÉ]...“

Odvolací súd uvádza, že je potrebné odlíšiť v prvom rade právomoc na návratové konanie podľa Haagskeho dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí, ktoré končí nariadením návratu dieťaťa do štátu jeho obvyklého pobytu alebo nenavrátaním dieťaťa a v druhom rade právomoc na nariadený výkon slovenského rozhodnutia. V tomto prípade sa jedná o nariadený výkon predbežného opatrenia vydaného súdom Slovenskej republiky, pričom všeobecný súd dieťaťa sa nenachádza už v Slovenskej republike, ale v Maďarsku. Slovenská republika, ako aj Maďarsko sú členskými štátmi Európskej únie, a preto je potrebné aplikovať v danom prípade nariadenie rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností. Právomoc súdov členských štátov v otázkach rodičovských práv a povinností je upravená v čl. 8 až čl. 14 nariadenia s tým, že súdy členského Štátu majú právomoc vo veciach rodičovských práv

a povinností k dieťaťu, ktoré má obvyklý pobyt v tomto členskom štáte v čase začatia konania s výhradou ustanovení článkov 9,10 a 12.

V tomto prípade sa teda jedná o konanie o výkon rozhodnutia s cudzím prvkom, kde otázka štátneho občianstva, trvalého, resp. obvyklého pobytu dieťaťa nie je ani veľmi rozhodujúca, ale podstatným je miesto výkonu rozhodnutia, t. j. miesto, kde majú byť prijaté donucovacie opatrenia, ktorými sa výkon realizuje. Právomoc súdov vo veci výkonu rozhodnutia sa riadi miestom výkonu rozhodnutia z dôvodu, že donucovacie opatrenia sú obmedzené a vynútiteľné len na území štátu výkonu. Slovenský súd totiž nemôže nariadiť výkon rozhodnutia voči maloletým, ktorí sa fyzicky nachádzajú v Maďarsku. Odvolací súd má na základe vyššie uvedeného preukázané, že povinná sa s maloletými deťmi zdržiava na území Maďarska, kde navštevujú školu, kde bývajú a majú nahlásený trvalý pobyt.

Na základe vyššie uvedených skutočností, nakoľko maloletá spolu s povinnou sa nachádzajú na území iného štátu – v Maďarsku, súd Slovenskej republiky nie je oprávnený nariadiť výkon rozhodnutia, ktorý by sa realizoval na území cudzieho štátu. Z uvedeného dôvodu bolo potrebné výkon rozhodnutia zastaviť.“

Preskúmaním napadnutého rozhodnutia ústavný súd zistil, že krajský súd konal v medziach svojej právomoci, na daný prípad aplikoval relevantné hmotnoprávne a procesnoprávne ustanovenia všeobecne záväzných právnych predpisov a svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa, presvedčivo a náležite odôvodnil. Závery krajského súdu vychádzajú z konkrétnych skutkových okolností daného prípadu, sú logické, a preto aj legitímne a ústavne akceptovateľné. Hoci ústavný súd chápe citlivosť situácie, v ktorej sa sťažovateľ nachádza, na rozdiel od neho nepovažuje napadnuté rozhodnutie krajského súdu za „formálne“, ale ani za zjavne neodôvodnené či arbitrárne.

Napokon, aj Európsky súd pre ľudské práva vo veci sťažovateľa proti Slovenskej republike, o ktorej medzičasom rozhodol rozsudkom sp. zn. C 383/13 z 21. júla 2015, reflektoval skutočnosť, že samotné konanie o nariadenie návratu maloletých detí do krajiny obvyklého pobytu bolo v novembri 2014 skončené z dôvodu, že matka sa spolu s maloletými deťmi presťahovala do Maďarskej republiky, čím súdy Slovenskej republiky stratili

príslušnosť rozhodovať vo veci samej. V dôsledku zistenia porušenia práva sťažovateľa zaručeného čl. 8 dohovoru Slovenskou republikou preto sťažovateľovi priznal náhradu nemajetkovej ujmy, ako aj trov konania.

Vychádzajúc z uvedených skutočností ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú, pretože nezistil žiadnu príčinnú súvislosť medzi napadnutým rozhodnutím krajského súdu a právami, porušenie ktorých v petite namietal.

Keďže ústavný súd sťažnosť sťažovateľa ako celok odmietol, o ďalších nárokoch v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. októbra 2015